

γενείας; 'Αλλ' ὅλος αὐτῆς ὁ βίος μαρτυρεῖ, ὅτι ἐκέκτητο ίκανὸν πεῖσμα, ὡς πρὸς τὴν ἐποψιν δὲ ταύτην εἰς τῶν κυρίων τῆς γυναικὸς χαρακτήρων εἶνε τὸ πεῖσμα. 'Εν τοιαύτῃ ἀπορίᾳ πρέπει νὰ πασχεῖθάμεν τὸ βυρώνειον ἀπιστος ὡς τὸ κῦμα, καὶ νὰ καταλογίσωμεν τὴν ἀλόγιστον καὶ αἰφνιδίχν μετατροπὴν τῶν πρὸς τὸν Λασσάλλα αἰσθημάτων τῆς Ἐλένης εἰς τὴν ἐπιπολαιότητα τῆς γυναικὸς ταύτης. Τυχοδιώκτις τοῦ ἔρωτος ἐπεζήτειέκαστοτε θυμιάματα καὶ θύματα, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, καὶ ἀν ταῦτα ἔθιγον τὴν προσωπικὴν καὶ οἰκογενειακὴν αὐτῆς τιμήν. Πρὸ ὅλιγου ὥρκίζετο πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν περιώνυμον δημαρχογόν, καὶ πρὶν ἡ εἰσέτι ἀποσθεσθῇ ἡ ἡχὼ τῶν διακηρύξεων της, ἐπανελάμβανε τ' αὐτὰ μετὰ τῆς αὐτῆς τόλμης καὶ ἀφελείας εἰς τὸν ἄσημον Βογιάρον.

«ἡ μὲν γλῶττα ὡμόμοκεν, ἡ δὲ φρὴν ἀνώμοτος!

Τοιαύτη συνήθως ἡ ἱστορία παντὸς ἔρωτος, μὴ ἔχοντος τὰς ρίζας ἐν τῇ λογικῇ καὶ τῇ εὐπρεπείᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ πάθει καὶ τῇ ιδιοτροπίᾳ, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν διοίων γράφεται καὶ παραγγάφεται.

'Ενῷ ἡ Ἐλένη διὰ τῆς ἀποστασίας ταύτης ἀνίδρυε νέον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς θυτιστήριον τοῦ ἔρωτος, ὁ Λασσάλλ, ἀποτυχῶν παρὰ τῷ πατρὶ τῆς γυναικὸς ταύτης, ἔσπευδε νὰ θυλη εἰς χρῆσιν ἀπαντά τὰ μέσα, ἀτινα παρεῖχον αὐτῇ αἱ προσωπικαὶ, αἱ πολιτικαὶ, αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις του. Κατώρθωσε διὰ τῶν θεριῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν νὰ ἔξεγειρῃ τὰς συμπαθείας καὶ τῶν πολιτικῶν ἔτι πολεμίων του. Οὕτως δὲ πὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Βαυαρίας, συγκινηθεὶς ἐκ τῶν παραστάσεων τοῦ Δασσάλλου, ἐπεφόρτισε δικηγόρον τινὰ ἐκ Μονάχου νὰ μεταβῇ εἰς Γενεύην παρὰ τῷ ἐπιτετραμμένῳ, ἵνα διευθετήσῃ τὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. 'Η Ἐλένη παρέστη πρὸ τοῦ ἀπεσταλμένου νομομαθοῦς, καθὼς αὕτη διηγεῖται. Αἱ δὲ ἀποκρίσεις αὐτῆς, κατὰ τὴν ιδίαν μαρτυρίαν, ἦσαν εἰρωνικαὶ, ύθριστικαὶ, ἔξιαι γυναικὸς ἔκνευ καρδίας—*unmöglich herzlose Antworten.*

(Ἐπετει τὸ τέλος)

Εὐχαρίστως γνωρίζομεν τοῖς ἀναγνώταις τοῦ «Ἀπόλλωνος» τὴν «Περὶ τῆς ὁμηρικῆς φράσεως ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημώδει ποιήσει» περισπούδαστον καὶ ἐθνωφελῆ διατριβὴν τοῦ ἐλλογίμου καὶ φιλοπονωτάτου συμπράκτορος ἡμῶν κ. Γ. Ζαννέτου, βελτιωθεῖσαν καὶ ἐν πολλοῖς ἐπαυξηθεῖσαν τῇ ἡμετέρᾳ παρακλήσει, καὶ περὶ ἣς δὲ διαπρεπῆς γλωσσολόγος ἐν Βερολίνῳ κ. Gustav Meyer ἀποφαινόμενος ἐν τῷ φιλολογικῷ περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου «Philologische Wochenschrift» (2 August 1884) ἔχαρακτήρισε ταύτην εὔστοχον (*gut gemeintes*), τὸν δὲ συγγραφέα αὐτῆς κ. Γ. Ζαννέτον ὔξιον πάσης εὐχαριστήσεως (*sind ganz dankenswert*).

'Ο ἐκδότης τοῦ «Ἀπόλλωνος»

Η ΟΜΗΡΙΚΗ ΦΡΑΣΙΣ

ΕΝ ΤΗΙ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΔΗΜΩΔΕΙ ΠΟΙΗΣΕΙ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΝΝΕΤΟΥ

Πολλάκις μοι τῶν δημωδῶν ἐρ ταῖς πατρίαις πατηγύρεσιν ἀκροωμένω ἀσμάτων ἐπηλθε διαροηθῆται, εἰ διάφορα τῷν ῥῶν Δημόδοκος καὶ Φήμιος, οἱ θεῖοι ἐκεῖνοι ἐρ τοῖς Όμήρου ἐπεσιν ἀοιδοὶ ἥδοι¹. Τό τε γὰρ τῷν ὁρομάτων εἰκονικὸν καὶ τῆς φύσεως ἡ ὅσον ἐρεστιν ἀκριβῆς ζωγραφία καὶ τοῦ ὁνθμοῦ τὸ χαρίεν καὶ τῆς λέξεως ἡ δύναμις, πρόσθεις δὲ καὶ τὸ τῆς ψυχῆς βαθὺν αἰσθῆμα τοῖς δημηρικοῖς ἀτεχνῶς ἐοίκασιν ἐπεσιν. 'Αλλ' ὅπερ μάλιστα θαυμαστὸν καὶ τὴν ἡμετέραν πρὸς τὸν πάλαι πατέρας συγγένειαν ἀριδήλως ἐμφαῖτον τοῦτο ἐστιν, διτι πολλαχοῦ τῷν δημωδῶν ἀσμάτων εὑρηται δι αὐτὸς τοῦς καὶ ἡ αὐτὴ λέξις, ἄμα δὲ καὶ παρήχησις, οἴα ἐρ τοῖς τοῦ ποιητοῦ ἐπεσιν. Καὶ τί τὸ παράδοξον ἀληθῶς, διτε ἡ αὐτὴ μὲν φαιδρὰ φύσις, δι αὐτὸς δὲ περιλάμπων ἥλιος ἄνδρας ὁρεσιβίους οὐδέποτε γένεσιν ἀλλοδαποῖς μιγέντας ἐκτρέφει;

Οὗτοι δὲ τὴν αὐτὴν φωτὴν κατὰ πάντας τοὺς αἰώνας ιέρτες, κύκλῳ τὰς χεῖρας ἐρ ταῖς ὁρχήσεσι προσδοσι², καθ' ὅμοιον δὲ τρόπον ὀπτοὺς τοὺς ἄροτρας ἐρ ταῖς εὐωχίαις ἐσθίουσι³, συνελόντι δ' εἰπεῖν τοὺς αὐτεὺς τρόποντις καὶ ταύτα ἥθη διατελοῦσιν ἔχοντες⁴.

Καὶ διτι μὲν μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀρ' Όμήρου μέχρι ἡμῶν περιεσθήη γλώσσα ἄλλοι πρὸ ἡμῶν πολλῷ σοφώτεροι ἄνδρες ἐρ δέλτοις παντοίαις κατεδείξατο⁵. διτι δὲ καὶ φράσεις δλαι τῷν δημωδῶν ἀσμά-

1. Όμ. Οδ. Α, 154, 325, 336. Θ, 43, 62, 73, 105, 254, 266, 499. N, 27 P. 261. X, 330.

2. Ιλ. Σ, 593.

3. Ιλ. Α, 465. Β, 428. Η, 317. Οδ. Γ, 33, 462. Μ, 265 κλ.

4. Όρα Καρόλου Μενδελσῶνος Βαθύθληδη ιστορίαν τῆς Ἐλλάδος μέρος πρῶτον, βιβλίον ἀ. 1870. Κουρτίου Βεζμούθου πτὴν ἀρχαίαν Ἐλλάδα ἐν τῇ νέᾳ μετρ. Γαλάνη 1864. N. Πολίτου μελέτην ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἐλλήνων Α'. καὶ Ι'. μέρος, 1871, 1874. A. A. Σακελλαρίου εἰσαγωγὴν τῶν Κυπριακῶν, Ἀθήνησι 1868. Π. Παπαζαφειρόπούλου περισυναγωγὴν γλωσσικῆς ὕλης καὶ ἐθίμων τοῦ Ἐλλην. λαοῦ ἐν Πάτραις 1887.

5. A. Κοραῆς ἐν τοῖς ποικίλοις αὐτοῦ προλεγομένοις καὶ σχολίοις εἰς. "Ελληνας συγγραφεῖς καὶ ἐν τοῖς πέντε τόμοις τῶν Ατάκτων, 1828-1835.

A. Χριστόπουλος ἐν τῇ Αἰολοδωρικῇ Γραμματικῇ, Βιέννη 1805, καὶ ἐν τοῖς Βελλην. ἀρχαιολογήμασιν, Αθήναις 1853.

των τοις Ὁμηρου ἔπεσιν καὶ ἄλλων ποιητῶν ιαμβείοις οὐ μόνον ἐοίκασιν, ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ αἱ αὐταὶ εἰσιν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πληρέστεραι, τοῦτο τῇ μικρῷ ταύτῃ διατριβῇ καταδεῖξαι πειρασόμεθα, ἄλλως τὲ καὶ πολὺ τὸ λυσιτελὲς ἡμῖν τοῖς νῦν Ἑλλησιν ἔχον.

Τίς γὰρ διμόφυλος ή τῶν ἀλλοδαπῶν φίλα τοῖς Ἑλλησι φρονῶν οὐκ ἀν ύποδε χαρᾶς σκιρτήσειε, τὸ αὐτὸδ μὲν μέγα γρόνημα ἐν τοῖς δημιώδεσιν ἐροῶν ἄσμασι, τὴν αὐτὴν δὲ παρατήρησιν, τὸ αὐτὸδ δὲ τῆς λέξεως καὶ φράσεως εἰκονικόν; Ὄτι μὲν γὰρ οἱ δημητρικοὶ ἥρωες ἀρετὴν κρατίστην ἡροῦντο τὴν ἀρδείαν, τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην καὶ οἱ πρὸ δημῶν μηκόντες ἀκμάσαντες Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφται¹, οὐδεὶς διστις οὐκ ἀν δημολογήσειε, τάς τε τικηφόρους αὐτῶν ὀλίγων πρὸς πολλοὺς βαρβάρους μάχας πυθόμενος, καὶ τῆς ἐν Μεσολογγίῳ καρτερίας μὴ ἀνήκοος.

Καταδειχθέντος δὲ διτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν ἁνθιψὶ τὰ μεγάλα διαροήματα ἐξέφερον, μείζων ἀν αὐτῶν θαυμασμός, μείζων δὲ δόξα τὰς πράξεις περιβάλλοι.

Δός δ' ἡμῖν ὀλίγ' ἄττα πρότερον περὶ τῆς καθημάς ποιήσεως, ἀντιπαραβαλλομένης πρὸς τὴν τῶν

K. Οἰκονόμος ἐν τῷ περὶ γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλλην. γλώσσης Πετρουπόλει 1830.

Δ. Μαυροφύδης ἐν τῷ δοκιμίῳ ἰστορίας τῆς Ἑλλην. γλώσσης, Σμύρνη 1871. Ι. Πανταζίδης ἐν τῷ Ὁμηρικῷ λεξικῷ, ἐν Ἀθήναις 1872. Καὶ K. Κοντόπουλος ἐν «τῇ Ἀθηνασίᾳ τῇς Ἑλλην. γλώσσης» ἐν Ἀθήναις, 1884.

1. Οὕτως ἐκχλοῦντο οἱ ἀνὰ τὰ ὅρη καὶ τοὺς δρυμοὺς πλανώμενοι τῆς ἑλευθερίας ἔνεκα μᾶλλον ἐλόμενοι τοῖς ἀγρίοις θηρίοις διμεῖν τὴν τοῖς ἀπανθρωποτάτοις τῶν τυράννων δουλεύειν, ὡς ἔστι τεκμήρασθαι ἐκ τῶν ἐπομένων

Μάννα σοῦ λέγω δὲν 'μπορῶ τούς Τούρκους νὰ δουλεύω,
Δὲν ἡμπορῶ δὲν δύναμαι, ἐμάλλιστ' ἡ καρδιά μου'

Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πάω νὰ γείνω κλέφτης,
Νὰ κατοικήσω 'ς τὰ βουνά καὶ 'ς ταῖς 'ψηλαὶ ῥαχούλαις,

5. Νᾶχω τοὺς λόγχους συντροφιά, μὲ τὰ θεριὰ κουβέντα,
Νᾶχω τὰ χιόνια γιὰ σκεπή, τοὺς βράχους γιὰ κρεβῆται,

Νᾶχω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερνὸν λημέρι.

Θὰ φύγω μάννα καὶ μὴ κλαῖς, μόν' δός μου τὴν εὔχή σου,

Κὴ εὐχήσου με, μαννούλα μου, Τούρκους πολλούς νὰ σφάξω κλπ.
(Popularia carmina Graec. Arg. Pass. CLIII. Ζαμπ. 3. Ἀγγ. 58)

5. Πᾶμε νὰ λημεριάσωμεν δου ηλιάζουν λύκοι,

Σὲ κορφοθούνια, σὲ σπηληγαίς, σὲ ράχαγις καὶ ράχούλαις.

Σκλάβοις 'ς ταὶς χώραις κατοικοῦν καὶ Τούρκους προσκυνοῦνε,

Κὴ ἐμεῖς γιὰ χώρα ἔχομε 'ρημιαὶς κὴ ἄγρια λαγκάδια.

Παρὰ μὲ Τούρκους, μὲ θεριὰ καλλίτερα νὰ ζοῦμε.

(Popularia carmina Graec. Ann. Pass. LIV Faur I. 128. Ζαμπ. 604, 8. Ἀγγ. 62).

παλαιῶν, εἰπεῖν, ἵνα σαφέστερον τὰ τῆς ἐμῆς πραγματείας δηλωθῇ.

Οἱ πάλαι πατέρες ήμῶν εὐγράμμονες τῇ φύσει, ἐξ ἡς πολλῶν ἀγαθῶν ἀπήλανον, θείαν ταύτην ἐτελέσθη ἀνθρώπῳ ον ἐρόμισαν διόπερ ἄνεμος, αἴθρη, πῦρ, ὡκεανός, δάση, λίμναι καὶ τῆς φύσεως ἄλλα στοιχεῖα θεοὶ τούτων ἐγένοντο· τοῦτο δὲ οὐχ ἥκιστα εἰς τὴν ποίησιν συνεβάλετο.

Τοῦτ' αὐτὸδ καὶ ἡ τῶν ἀπογόνων φαρτασία οὐκ ὕκεινης λαβεῖν, εἴτε τῇ παραδόσει ἐπομένη, καίπερ τοῦ χριστιανισμοῦ κρατήσαντος, εἴτε ύποδε τῆς πέριξ φύσεως ἐμπνεομένη.

Καὶ δὴ πολλοὺς τῶν παλαιῶν θεῶν καὶ ἡρώων διὰ τῶν ἀγίων τῆς ἐκκλησίας ἀντικατέστησεν¹, ἀπαντα δὲ καθόλου τά τε ἐμύνχα καὶ ἄγυνχα ἀνθρωπίνη φωνῇ χρώμενα παρεισάγει.

Οὕτω τὸ ἄστρον πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας κλέφτας ἀποκρίνεται·

'Αντάριασαν τὰ βουνά, συνέφιασαν οἱ κάμποι,
Βγῆκε κὴ δῆλος κόκκινος καὶ τὸ φεγγάρι μαῦρο,

Κὴ ἐκείο τάστερι τὸ λαμπρό, ποῦ πάει νὰ βασιλέψῃ,
Κὴ οἱ κλέφταις τὸ καρτέρεσαν καὶ τὸ συχνορωτᾶνε·

5 »Πέές μας, πέές μας, ἀστέρι μου, κὴ ἐνα καλὸ χαμπέρι.« —

»Τί νὰ σᾶς πῶ, μαῦρα παιδιά, τί νὰ σᾶς 'μολογήσω;

»Τὸν Λεπενιώτην βάρεσαν μέσ' 'ς τὸ δεξὶ τὸ χέρι « — κλπ.

(Popularia carmina Graec. Arg. Pass. CII)

Τὰ δένδρα καὶ ἐνδιαιτήματα τῶν κλεφτῶν βαρὺ στεράζοντα πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτὰ περὶ τῆς έναντι τὸν λύπης ἀποκρίνονται.

«Τί ἔχετ' ὀξυαίς, ποῦ γλίβεστε, λημέρια ποῦ βογγάτε;»
Κὴ ἐκείνα μ' ἀποκρίθηκαν βαρυναστεναγμένα.

»Ἐγάσαμε τὴν κλεφτουριὰ καὶ τὸν λεβέντη Κώστα». — κλ.

(Arg. Pass. CLXVII. Πανδ. 20).

Ἐπὶ τῷ Μάρκου Μπότσαρη θαράτῳ τὰ ὅρη ἐρόγησαν, δούραντος ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτούς οὐχ ὕει καὶ ἡ γῆ οὐ κλοαῖει.

Τὸ ἄκουσε η μαύρη γῆς τρεῖς χρόνους δὲν χορτιάζει,

Τάκούσανε καὶ τὰ βουνά κὴ ἐκείνα φαστήκαν,

Τάκούει καὶ δούραντος, τρεῖς χρόνους δὲν σταλάζει.

Ο Μάρκος ἐσκοτώθηκε κὴ ἐσκότωσε καὶ χίλιους.

(Arg. Pass. CCLII).

1. Οἰον τὴν Ἀθηνᾶν ἀντικατέστησε διὰ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ Σοφίας, τὸν Ποσειδῶνα διὰ τοῦ ἀγίου Νικολάου, προστάτου τῶν ναυτιλούμενων, τὸν Περσέα διὰ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ πολλοὺς διὰ τὴν ταύτην τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν ἴδιοτήτων αὐτῶν. "Ορα Ν. Ποδίτου μελέτην ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, καὶ ἐν τῷ Ἀττικῷ ἡμερολογίῳ 1872.

Ο δὲ ἥλιος ἐσκοτίσθη καὶ ἡ σελήνη τὸ φέγγος ἀπέβαλεν ἐπὶ τῷ Κίτσου Μπότσαρη θαράτῳ.

Ο ἥλιος ἐσκοτίδιασε καὶ τὸ φεγγάρι ἔχαθη,
Ποῦ βάρεσαν τὸν Μπότσαρη τάξιο τὸ παλληκάρι κλπ.

(Aρν. Pass. CCXV. Δημ., Ανθ. Μ. Λελέκ. 54, 60).

Τὰ δρη ἐρίζουσι πρὸς ἄλληλα μεγαλυμοῦντα.

Ο "Ολυμπος κὴ δ Κίσσαβος τὰ δυὸ βουνὰ μαλλώνουν,
Τόνα παινιέται 'ς τὰ σπαθὶα καὶ τάλλο 'ς τὰ τουφέκια.

Γυρίζ' ὁ γέρο "Ολυμπος καὶ λέγει τοῦ Κίσσαβου.

»Μὴ μὲ μαλλώνης, Κίσσαβε, βρὲ Τουρκοπατημένε,

5 Ποῦ σὲ πατοῦν ἡ Τούρκισσαις, ταιγγάναις τῶν Κονιάρων.
Ἐγῶμ' ὁ γέρο "Ολυμπος 'ς τὸ κόσμο ἔκανουσμένος.

"Εχω σαράντα δυὸ κορφαῖς¹ κὴ ἔξηντα δυὸ βρυσούλαις,
Κάθε κορφὴ καὶ φλάμπουρο, κάθε κλαδὶ καὶ κλέφτης,

Καὶ 'ς τὴν ὑψηλὴ μου τὴν κορφὴ ἀετὸς εἰν' καθισμένος,

10 "Οπου κρατεῖ 'ς τὰ νύχια του κεφαλὶ ἀντρειωμένου—κλ.
(Aρν. Pass. CXXXI Faur. 1. 38. Ζαμπ. 605, 10. Αγγελ. 57.
Πρόβλ. Μ. Λελέκ. 42).

Παρὰ τῷ ποιητῇ δὲ Δημόδοκος ἄδει ὅτι τρόπον
"Ηλιος τὴν Ἀρεως καὶ Ἀφροδίτης φιλότητα Ἡφαιστῷ ἀγγέλλει ('Οδ. Θ, 267, 302.)

Ο δὲ "Ηλιος πρὸς τὴν ἐρωτῶσαν Δήμητρα περὶ
τῆς ἀρπαγείσης θυγατρὸς ἀποκρίνεται ('Ομ. ὕμν.
εἰς Δήμ. 75. Πρόβλ. καὶ Σοφοκλ. Αἴαντ. Μαστ. 826,
Τραχ. 96.)

Ωσαύτως δὲ ἥλιος πρὸς τὴν μητέρα Κόλια τοῦ
Βυτινιώτου, ἐρωτῶσαν περὶ τοῦ παιδός, ἀποκρίνεται·

»"Ηλιος μου καὶ τρισήλιε μου καὶ κοσμογυριστὴ μου,
Μὴ εἶδες τὸν Κόλια πούπετα, τὸν Κόλια Βυτινιώτη;—

5 »Τὸν Κόλια τὸν ἐπιάσανε καὶ πᾶν νὰ τὸν κρεμάσουν«

(Aρν. Pass. CXXI. II. Αραβαντ. 96).

Οι Ἀχιλλέως ἵπποι ἐθρήνησαν, καὶ θερμά δάκρυα κατέφευσαν τῷ βλεφάρῳ αὐτῷ, ὡς τῆς Πατρόκλου τελευτῆς ἥσθοντο ('Ιλ. Ρ, 426, 437).

Ο Ξάνθος προλέγει τῷ Ἀχιλλεῖ τὸ προσεγγίζον
αὐτῷ ὁ λέθρον ἦμαρ ('Ιλ. Τ, 408).

Ο τοῦ Χατζῆ Μιχάλη ἵππος θεηρεῖ προαισθανό-
μενος τῷ θάρατον τοῦ δεσπότου.

59 "Ονταν ἐκαβαλλίκευεν ἔκλαιε τῷ λογό του,
Καὶ τότε σὰ τὸ γνώρισε πῶς εἰν' ὁ θάνατός του.

(Aρν. Pass. CCLIX).

Ο "Εκτωρ ὅπως τὴν χρυσῆν τοῦ Νέστορος ἀσπί-
δα λάβῃ παροτρύνει τὸν ἵππον συσπεῦσαι, ἀπο-
τίνοτας τὴν Ἀρδρομάχης μεγάλην ἐπιμέλειαν,
παραβαλούσης αὐτοῖς μελίφρονα πυρὸν καὶ ἐγκερα-

1. Παράβαλ. Ιλ. Α, 499. Ε, 751.

σάσης οἰκορ πρότερον ἦ ἐκείνω ('Ιλ. Θ, 185, παρά-
βαλ. 'Ιλ. Τ, 400).

Οὕτω πρὸς τὸν ἰαντοῦ ἵππον καὶ δὲ ἀγήρ τῆς
ὑπὸ τῷ Τούρκων ἀρπαγείσης γυναικὸς λέγει·

»Μαῦροι μ' ἀκριβοτάγιστοι καὶ μοσκαναθρεμμένοι,
Ποιὸς εἰν' καλὸς ἀπό τ' ἐσῆς τοὺς ἐθδομηνταπέντε,

N' ἀστράψῃ 'ς τὴν ἀνατολὴν καὶ νὰ βρεθῇ 'ς τὴν δύσι;«
10Οἱ μαῦροι ὅσοι τάκουσαν, ὅλοι αἷμα κατουρῆσαν·

Κὴ ἡ μαῦρας ὅσαις τάκουσαν ὅλαις πουλάρια ῥίζαν,
Κὴ ἔνας παληγὸς γερούτσικος καὶ σαραντοπληγιάρης.

»Ἐγῷμι ύρος κὴ ἔρρωστος, ταξείδια δὲν μοῦ πρέπουν,
Μὰ γὰρ χατῆρι τῆς κυρᾶς θὰ μαχροταξειδέψω,

15 'Οπου μ' ἀκριβοτάγιζε 'ς τὸ γῦρο τῆς ποδιᾶς της,
Κὴ δποῦ μ' ἀκριβοπότιζε 'ς τὴν χούφτα τοῦ χεριοῦ της «—
(Aρν. Pass. CCCCXXXIX. Α. Σακελλ. Κυπρ. Faur. 11, 140. Ζαμπ. 724 9).

Παρὰ τῷ ποιητῇ δὲ Ἀχιλλεὺς ἰκετεύει τὸν Βορέαν καὶ Ζέφυρον ἐλθεῖν καὶ ἐπιπνεῦσαι τῇ Πατρόκλου πυρᾳ ('Ιλ. Ψ, 194).

Ωσαύτως δὲ καὶ δὲ λαὸς εὐχεταὶ ἐπικαλούμενος
τὸν Βορέαν καὶ Ζέφυρον αὔραν ψυχρὰν πνεῦσαι.

»Τράβα, ἀέρα, δροσερά, τράβα χαμηλωμένα,
Γιὰ νὰ δροσίσης τὰ παιδιά, τὸν Τσόλκα καπετάνον,

Ποὺ πολεμαὶ κατακαμπῆς καὶ καίεται 'ς τὸν ἥλιο,
Διχως ψωμί, δίχως νερὸ, δίχως κάνεν μιντάτι».

(Ανθολγ. 67. Μ. Λελ. 11.)

»Φύσ', ἀεράκι μου Βοριά, φύσα κατὰ τὴν λίμνη,
Χαιρέτα μου ταὶς δέκα 'φτά καὶ τὴν κυρὰ Φροσύνη».

(Aρν. Pass. CCCXCIV. Kind III. 58. Π. Αραβαντ. 9.

Ο δὲ μάλιστα παράδοξον δτι δὲ δημηρίζων λαὸς τὰ
Ομήρους ἐπεα πτερόεντα πτηνὰ ἐποίησεν α',
δι' ὃν ἐστιν δὲ πέμπει καὶ ἀγγελίας⁶ (τίς γὰρ
θάσσων τῆς "Ορνιθος;) ἔτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν φῆμην
ταῖς ὅρησι παρέστησεν γ'.

α'. Τρία πουλακια κάθουνται 'ς τὸν "Ελυμπο 'ς τὴν ῥάγη,
Τόνα τηράει τὴν θάλασσα, τάλλο τὴν Κατερίνα,

Τὸ τρίτο τὸ καλλίτερο μυριολογχεῖ καὶ λέει.

»Τ' εἰν' τὸ κακὸ ποὺ παθαμε ἐμεῖς οἱ μαῦροι καὶ λέ-
φταίς;

Μᾶς χάλασ' δὲ Βελῆ πασᾶς, μᾶς πῆρε σὲ χαζέπι,
Μᾶς πῆρε ταὶς γυναικαὶς μας, μᾶς πῆρε τὰ παιδιά μας; «—
(Pass. CXXII).

6'. 'Εσεῖς πουλιά τῆς Λυάκουρας κὴ ἀηδόνια τοῦ Σαλώνου
Καὶ σὺ πετρίτη γρήγορε ποῦ πᾶς 'ς ταὶς Καταβόθραις,

Χαιρέτα μου τὴν κλεφτουριά, τὸ Γιάννη Δυοθουνιώτη·
Τούρκους νὰ μὴ πιστέψουνε κὴ ἀγάθες Σαλωνίταις.

(Aρν. Pass. XL XXV CXII. CLXII Ζαμπ. 695).

Οὐτω καὶ δέ Μόσχος ἐν τῷ ἐπιταφίῳ Βίωτος (στ. 9—12).

Ἄδονες αἱ πυκινοῖσιν ὁδυρόμεναι ποτὶ φύλλοις,
Νάμασι τοῖς Σικελοῖς ἀγγείλατε τᾶς Ἀρεθοίσας,

“Οττι Βίων τέθνακεν δὲ βουκόλος, ὅττι σὺν αὐτῷ,
Καὶ τὸ μέλος τέθνακε καὶ ὥλετο Δωρὶς ἀσιδά.

γ'. “Ἐνα πουλάκι ξέβγαινε ‘πὸ μεσ’ ἀπὸ τὸ Βάλτο,
Μέρα καὶ νύχτα περπατεῖ, νύχτα καὶ μέρα λέγει.

»Θεέ μὲν νὰ βρῶ τὴν κλεφτουργια, τὸ Γεώργῳ τὸ Σπαρ-
[τιώτη;

“Ἐχω δυὸ λόγια νὰ τοῦ πῶ, πῶς θὲ νὰ τὸν σκοτώσουν «—

»Ποῦ τῷμαθεῖς, πουλάκι μου, πῶς θὲ νὰ με σκοτώσουν; «

«Ἐψὲς ἦμουν ‘ς τὰ Γιάννενα ‘ς τὴν πόρτα τοῦ βεζύρη,

Πολλὰ σκιαέτια πήγαινε δι Γιάννης Γαραγούνης «—

(Αρι. Pass. CXIII Φαν. II. 324 Ζαρπ. 663,82).

‘Ο πατὴρ ἀρδρῶτε θεῶν Ζεὺς οἰωνοῖς τὰ μέλλοντα
συμβῆσεσθαι τοῖς ἀρθρώποις προηγγελλε, (Ιλ. Θ,
251. Ω, 292. 310, 315. Οδ. Ο, 530. Πιράβαλ.
Ιλ. Τ. 320).

‘Αλλὰ καὶ τούτου οὐχ ὑστέρησεν δι ποιητὴς λαὸς
ἀδωρ.

»Ἐψὲς ἦμουν ‘ς τοὺς οὐρανοὺς καὶ σῆμερον μὲ τᾶστρα,
Κὴ ἄκουσα πῶς σέ γράψανε μὲ τοὺς ἀποθαμμένους «—

»Σώπα, σώπα, πουλάκι μου, καὶ μὴ μὲ καταρίσσαι.»—
(Αρι. Pass. XVII).

Κωνσταντίνῳ τινὶ μέλλοντι ρυμφευθῆται δὲ ἐκ
Διὸς ὅρις τὸν προσεχῆ θάρατον ἀγγέλλει λέγοντα.

»Κώστα μου, μὴ ἔσθεσαι μὴ χάνης καὶ τὸ βίο σου,

‘Εσένα σοῦρθ’ δὲ θάνατος, σοῦρθε γιὰ νὰ πεθάνης «—

Ποῦ ξέρεις σὺ, πουλάκι μου, ποῦ ξέρεις χηλιδόνι; «—

»Ἐψὲς ἦμουν ‘ς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τώρα ἥρθ’ ἀπέκει,

Κὴ ἄκουσα πῶς σε ἔγραφαν μὲ τοὺς ἀποθαμμένους». «—

(Συλλογ. δημ. ζεμ. Γ. Χασιώτ. VII. 10).

»Ἐψὲς ἦμουν ‘ς τοὺς οὐρανοὺς μαζὶ μὲ τοὺς Ἀγγέλους,
Κὴ ἄκουσα ποὺ σ’ ἀνέφεραν μὲ τοὺς ἀποθαμμένους.»
(Π. Ἀράβαντ. 52. Μ. Δελέκ 33)

‘Η Ἐρμιόνη ἐν τῇ Εύριπίδον ‘Αρδρομάχῃ εὑχεται ὅρις γενένθαι «Κυανόπτερος ὅρις εἴτε εἴην» (862). Ο χορὸς ἐν Ιππολύτῳ εὑχεται ἀρθῆται τῇ πτήσει πρὸς Ἀδριαν καὶ Κελτικὴν ὅρις γινόμενος.

‘Ηλιούτοις ὑπὸ κευθυδῶσι γενοίμαν,

‘Ινα με πτεροῦσσαν ὅρνιν

Θεὸς εἰνὶ ποταναῖς ἀγέλαις θείη.

‘Αρθίην δὲ ἐπὶ πόντιον

Κῦμα τᾶς Ἀδριηνᾶς

‘Ακτᾶς Ἡριδανοῦ θεὸς ὅδωρ (732).

Καὶ δὲ Ἀριστοφάρνης ἐν Ορφιστῳ.

Γενοίμαν αἰετὸς ὑψιπέτας,

‘Ως ἀν ποταθείην ὑπὲρ ἀτρυγέτου

Γλαυκᾶς ἐπ’ οἰδμα λίμνας (1337).

Οὐτω καὶ δέ ἀφελῆς λαὸς ἀρθῆται τῇ πτήσει πρὸς
τὸ ἀρηφίλον Μεσολόγγιον εὑχεται καὶ ἐκεῖθερ τοὺς
προμάχους τῆς ἐλευθερίας κατιδεῖν, γινόμενος ὅρις.

Νέμουν πουλί νὰ πέταγα, νὰ πήγαινα τοῦ φήλου,
Ν’ ἀγνάντευα τὴν Ρούμελη, τὸ ἔρμο Μεσολόγγι,

Πάως πολεμῆ μὲ τὴν Τουρκιά, μὲ τέσσαρες πασάδες.

Πέφτουν κανόνια ‘ς τὴν στεριά, καὶ μπόμπαις τοῦ πελάγου,

Πέφτουν τὰ λιανοτούφεκα ‘ς ἀν ἄμμος ‘ς ἀν χαλάζι,
(Αρι. Pass. CC LIX. LV. x. τ. λ.)

‘Ο μονσοποιὸς Πίνδαρος ἄδωρ τὸν ἐν τῇ ἐνδόξῳ
Ολυμπίᾳ τικητὴν Ἀσώπιχον ἐπικαλεῖται τὴν Ἡχῷ
τῆς ὥδης παραγενέσθαι εἰς τὸν ζοφώδη τῆς Περσε-
φόρης οἶκον, ἀγγελοῦσσαν κλυτὴν ἀγγελίαν τῷ πα-
τρὶ Ἀσωπίχου Κλευδάμῳ, τὸν παῖδα αὐτοῦ γεώ-
τερον ὅντα ἐστέφθαι τὴν κόμην ἐν Ολυμπίᾳ.

Μελανοτειχέα νῦν δόμον

Φερσεφόνας ἐλθέ, ‘Αχοῖ, πατρὶ κλυτὰν φέροισ’ ἀγγελίαν,
Κλεύδαμον ὅφρ’ ἴδοισ’ οὐδὲν εἴπης, ὅτι οἱ νέαν

Κόλποις παρ’ εὐδόξου Πίσας

Ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέθλων πτεροῖσι χαίταν.

(Ολυμπ. XIV.)

Οὐτω καὶ δέ λαὸς ἄδει.

Φωνούλα τρύπα τὰ βουνὰ καὶ τρύπα καὶ τοὺς κάμπους

Μπέλκι καὶ ἄκουσ’ ἡ κλεφτουργὶα καὶ δι καπετάνος Μῆτρος

(Pass. LXV)

Λόγκοι χαμηλῶστε τὰ κλαριά, βουνὰ νὰ μεριαστῆτε

Νὰ πάη ἡ φωνὴ ‘ς τὴν μάννα μου, ‘ς τὴν μαύρη μου γυναῖκα,
Καὶ σεῖς ἀγέρες πάψετε νὰ ἄκουσ’ ὅλος δι κόσμος.

(Pass. CCLXVIII. Π. Ἀραβαντ. 99).

‘Ο Αἰας ἐν Σοφοκλεῖ μέλλων ὑπὸ τὴν Ιλιον αὐ-
τοκτονῆσαι λέγει τὸ ὕστατον χαῖρε τῷ ἡλίῳ, τῇ
πατρίδι, τοῖς ἑαυτοῦ γονεῦσι καὶ φίλοις, ταῖς κρή-
ταις, ποταμοῖς καὶ αὐτοῖς τοῖς Τρωϊκοῖς πεδίοις.

Σὲ δ’, ὃ φαενῆς ἡμέρας τὸ νῦν σέλας,

Καὶ τὸν διφρευτὴν ἥλιον προσεννέπω,

Πανύστατον δὴ, κοῦποτ’ αὐθὶς ὕστερον.

‘Ω φέγγος, ὃ γῆς ἱερὸν οἰκείας πέδον

Σαλαμῖνος, ὃ πατρῶν ἑστίας βάθρον,

Κλεινή τ’ Ἀθῆναι καὶ τὸ σύντροφον γένος,

Κρῆναι τε ποταμοὶ θ’ οἵδε καὶ τὰ Τρωϊκὰ

Πεδία προσαυδῶ, χαίρετ’, ὃ τροφῆς ἐμοί.

(Αἰας Μαστ. 837. Περβ. καὶ Φιλοκτ. 1425)

Οὐτω καὶ δέ Ζῆδρος πρὸ τῆς τοῦ βίου τελευτῆς
τὸ πανύστατον χαῖρε λέγει.

‘Εχετε γειά, μωρὲ παιδιά, ἀξια καὶ ἀντρειωμένα,

Καὶ σᾶς δρκίζω ‘ς τὸ Θεὸν καὶ ‘ς τάγιο τὸ Βαγγέλιο,

Τὸ Φῶτο γιὰ νὰ πάρετε, τὸ δόλιο τὸ παιδί μου.

Νὰ μὴ τὸ πάρ’ ἡ Ἀράβαντιά, τὴν πίστιν του ν’ ἀλλάξουν.

Καὶ νὰ τὸν ἔχετε μαζὶ νὰ μάθη τὸ τουφέκι,

Νὰ πολεμάῃ μὲ τοὺς ὄχτροὺς καὶ νὰ σκοτώνῃ Τούρκους.

Τάφινω τὸ τουφέκι μου, τὸ ἔρημο σπαθί μου.

Σ' ἀφίνω γειά, γυναικά μου, κὴ ἀγάπα τὸ παιδί μας.

Ἄφινω γειά τὸν ἀδερφό καὶ σ' ὅλους τοὺς δικούς μου,

"Οπου εἶνε κὴ ὅπου βρίσκονται Τοῦρκο νὰ μὴ ἀφήσουν.

Ἄφινω γειά τὸν Ολυμπο, σ' ὅλα τὰ κορφοβούνια.

Σ' ἐσάς λημέρια μ' ἔρημα πλατάνια μὲ τοὺς ἵσκιους,

Βρυσούλαις μὲ τὰ κρυὰ νερὰ καὶ χαμηλοί μου κάμποι·

Ἄφινω γειά τὸν σταυραετοὺς καὶ σ' ὅλα τὰ ξεφτέρα,

Ἄφινω γειά τὸν ἥλιο μου καὶ σ' τὸ λαμπρὸ φεγγάρι,

Ποῦ μοῦ φεγγε νὰ περπατῶ ζὰν ἔξι παλληκάρι.

(Μ. Λελέκ. 51)

'Ο Μόσχος ἐν τῷ Βίωρος ἐπιταφίω παρακελεύεται ταῖς νάπαις, τῷ ὕδατι, τοῖς ποταμοῖς καὶ τοῖς φυτοῖς θρηγῆσαι, τοῖς δὲ ἀνθεσι πενθῆσαι, στεράζουσιν ἐπὶ τῷ θαράτῳ τοῦ καλοῦ ἀουδοῦ·

«Αἴλινά μοι στοναχεῖτε, νάπαι καὶ Δώριον ὅδωρ,

Καὶ ποταμοὶ κλαίοιτε τὸν ἴμερόεντα Βίωνα.

Νῦν φυτά μοι μύρεσθε, καὶ ἀλσεα νῦν γοάσιοισθε,

“Ἀνθεα νῦν στυγνοῖσιν ἀποπνείοιτε κορύμβοις.

Νῦν ῥόδα φοινίσσεσθε τὰ πένθιμα, νῦν ἀνεμῶναι,

Νῦν ὑάκινθε λάλει τὰ σὰ γράμματα καὶ πλέον αἰαῖ

Λάμβανε τοῖς πετάλοισι καλὸς τέθνακε μελικτάς».

Οὕτω καὶ δ λαδὸς ἄδει·

Κλαῦτε, δένδρα, κλαῦτε, κλαριά, πλατάνια μὲ τὰ φύλλα,
Κλαῦτε καὶ σεῖς ψυλὰ βουνά, καὶ σεῖς κοντορραχούλαις,

Κλαῦτε τὸ Γεώργη Σκούληκα, τὸν πρώτο καπετάνιο,
Ποῦ ἦταν κολώνα τὸ Μοριά καὶ φλάμπουρο τὸ Μάνη.

(Μ. Λελέκ. 26. Π. Ἀραβαν 87, 11).

'Ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ως ἡ τὸ ἔσφι φέρουσα χελιδὼν ἐφαίνετο, οἱ τῷ Ροδίωρ παῖδες παριῆσαν κατὰ τὴν πόλιν ἐν χερσὶν ἔχοντες χελιδόρα καὶ ἥδον ἀσμάτιον ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς αἰτοῦντες δῶρα·

“Ἡλο” ἦλθε χελιδών, καλὸς ὥρας

“Ἄγουσα καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς,

“Ἐπὶ γαστέρα λευκά, κάψι πνῶτα μέλαινα.

Παλάθαν οὐ προκυκλεῖς

Ἐκ πίονος οἴκου,

Οἴνου τε δέπαστρον,

Τυροῦ τε κάνιστρον,

Καὶ πυρῶν;

“Η χελιδὼν καὶ λεκιθίταν

Οὐκ ἀπωθεῖται.

Πότερ ἀπίωμες ἡ λαβώμεσθα;

Εἰ μέν τι δώσῃς εἰ δὲ μή, οὐκ ἔάσομες,

“Η τὰν θύραν φέρωμες ἡ θύπερθυρον,

“Η τὰν γυναικα τὰν ἔσω καθημέναν,

Μικρά μέν ἔστι, ῥαδίως νιν οἴσομες.

“Αν δὲ φέρης τι, μέγα δὴ τι φέροις.

“Ἄνοιγ” ἔνοιγε τὰν θύραν χελιδόνι.

Οὐ γάρ γέροντές ἔσμεν, ἀλλὰ παιδία.

(Αθήνα Δειπν. VIII. σ. 360).

Τὸ χελιδόνισμα τοῦτο διεφύλαξεν δ λαδὸς δομοιότατον ἄδων.

“Ηρθεν, ἦρθε χελιδόνα

“Ηρθε καὶ ἄλλη μελιηδόνα,

Κάθησε καὶ λάλησε

Καὶ γλυκὰ κελάθησε.

Μάρτη, Μάρτη μου καλέ, 5

Καὶ φλεβάρη φοβερέ,

Κἀν Φλεβίσης, καὶ τσικνίσης

Καλοκαῖρι θὲ μυρίσης,

Κἀν χιονίσης καὶ κακίσης,

Πάλιν ἔνοιξε θ' ἀνθίσης. 10

Θάλασσα ἐπέρασα,

Τὴ στεριὰ δὲν ξέχασα,

Κύματα καὶ ἔσχισα.

“Εσπειρα κονόμησα,

“Εφυγα καὶ ἀφῆκα σῦκα, 15

Καὶ σταυρὸ καὶ θυμονίτσα·

Κὴ ἦρθα τώρα καὶ ηὔρα φύτρα

Μέσα Μάρτης, ἔξω ψύλλοι,

Κὴ ηὔρα χόρτα, σπάρτα, βλίτρα “Εξ ὄχτροι, σᾶς τρῶν οἱ σκύλοι,

Βλίτρα, βλίτρα, φύτρα, φύτρα Μέσα φίλοι, μέσα φθήνεια,

Σὺ καλὴ οἰκοκυρά, 20

Καὶ χαραίς, χοροὶ παιγνίδια·

“Εμπα” τὸ κελλάρι σου,

Φέρ’ αὐγὰ περδικωτὰ,

Καὶ τοῦ χρόνου καὶ ἄλλα χίλια.

(Κουρτίου Βαξιμούθου, ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἐν τῇ Νέᾳ, μετ. Γαλάνη.

Παρνασ. Νεοελλην. ἀνάλεκτα, τόμ. Α'. Μέρος Α'. φυλλάδ. 5'. Pass.

CCCCV. VI. Ἀραβαν. 442. Γ. Δασ. σ. 191).

(Ἐπεται συνέχεια).

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

Ἐάντιν τῇ μεγαλουργῷ γενεφ τῆς ἐνδόξου ἐποχῆς τῆς
Ἐλλάδος ὑπῆρχαν ἀνδρες σπουδαιότατα μὲν ἐπιτελέσαντες
καθ' ἀπαντα τὸν ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα, μετὰ
ταῦτα ὄμως οὐδεμίαν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔχυτῶν θυσιῶν ἀπαι-
τήσαντες ἀπέφυγον ἔκουσιώς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐκ μέρους
αὐτῶν παταγώδη ἐπίδειξιν, τὴν ἐκ τῆς ἔαυτῶν μόνον συνει-
δήσεως ἀπορρέουσαν εὐαρέσκειαν ὡς ἡθικὴν καὶ τελείαν ἰκ-
νοποίησιε ὑπολαμβάνοντες, ἐπίσης ἐν τῷ πολυκυμάντῳ καὶ
περιπετειώδει ἀγῶνι τῆς Ἐπτανήσου ὑπῆρχαν ἀνδρες, οἵτι-
νες, ἔκτος τῶν ὑλικῶν καὶ ἡθικῶν θυσιῶν, ὑπέστησαν πολλῷ
μείζονας περιπετείας καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς ὅλως καινοφανεῖς
δοκιμασίας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰδανικωτέρου ἰδεώδους καὶ τοῦ
ὑπερτάτου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀνεξαρτησίας αὐ-